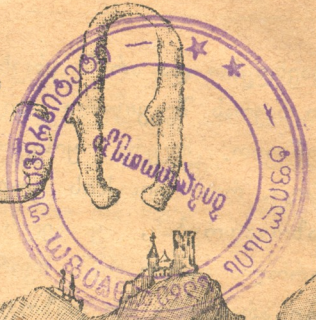

F 25

1899

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდღის ცხოვართათვის. იოან. 10 — 11.

ჰპოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სინარულს. ცათა შინა, ერთისათვის ცადვილისა. ლუკ. 15 — 4.

მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენოთ თქვენ. მათ. 11 28.

№ 8

1883 — 1899

30 აპრილი

იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატების კრებაჲ მ. ქუთაისში 16, 17 და 18 მარტს.

გაგრძელება *)

თავმჯდამარე მღ. ი. ტაბაძე. ჩვენ გვაქვს ერთი წინადადება იმერეთის ეპარქიის ქალების სასწავლებლის რჩევისაგან გადმოცემული განსახილველად და გარდასაწყვეტად. კითხვა შეეხება ამ სასწავლებლის ექვს კლასიან სასწავლებლად გადაკეთებას. აქ ამ კრებაზე არის ინსპექტორი ამ სასწავლებლისა ბ. სანებლიძე და სურს რამდენიმე სიტყვა მოახსენოს კრებას, და თუ კრება ინებებს, წარმოსთქვას მან თვისი მოსაზრება. ჩვენ მოვისმინოთ მისი სიტყვა და

დღეს ამით გავათავოთ სხდომა და ხვალ დილით ვიქონიოთ მსჯელობა ამ კითხვის გარდასაწყვეტად. კრებამ მიიღო წინადადება თავსმჯდომარისა და ბ. ი. თ. სანებლიძემ წარმოსთქვა გრძელი სიტყვა. ბ. სანებლიძემ განუმარტა სამღვდლოების კრებას, თუ რა დაბრკოლებას აძლევს სამ კლასიანი ეპარქიალური სასწავლებელი თითო კლასი ორი წლის კურსით. განუმარტა სამღვდლოების კრებას, რომ ექვს კლასიანად გადაკეთება ამ სასწავლებლისა სამღვდლოებას მოუმატებს სულ, ბევრი რომ ვსთქვათ, სამი ათას მანეთამდე ხარჯს, მაგრამ სარგებლობას დიდს მისცემს სამღვდლოებას.

„ვიცი, რომ ჩვენი სამღვდლოება, განაგრძო ინსპექტორმა, დღეს დღეობით ნივთიერად მგეტად ხელმოკლეა და ღარიბი; არა ერთხელ გამიგონია მათგან, რაც გინდათ მოგვთხოვეთ, რა კეთილ საქმეშიდ გნებავსთ დაგვისაქმეთ, მზალა ვართ, თავს

იხ. „მწყემსი“, № 6, 1899 წ.

დავსდებთ და არ შევრცხვებით, ოღონდ გადასახადს კი ნურას შეგვაწერთ, გვეყოფა რა მძიმე ტვირთსაც ვეწვეით. მაგრა ყოველივე ესე, მაგრამ უქვევლია ისიც, რომ თითქმის ყოველს კერძო პირს ყოველ საზოგადოებას, ყოველს ერს მოეპოვება თითო-ორი ისეთი რამ ძვირფასი საუნჯე; რისთვისაც იგი არასდერს არ დაზოგავს, ყველაფერს მოიკლებს, უშოვარს იშოვის, გაუჩენარს გააჩენს, ოღონდ კი მისს საუნჯეს მეტი ელფერი. მეტი დიდება, მეტი სახება მიეცეს—შეეძინოს. ნუ თუ შევსცდები, რომ ჩვენი სამღვდლოების ესრეთ საუნჯეთ, სხვათა შორის, დავსახელო ხსენებული მისი ნორჩი სასწავლებელი? სრულიადაც არა,—და მეც ამიტომ ვბედავ განვაგძო სიტყვა და მოვახსენო კრებას ჩემი გულის პასუხი ამ სასწავლებლის განკარგების შესახებ.

ამ სასწავლებლის მრავალთა ნაკლთა შორის მივაქცევ კრების ყურადღებას ამ გზობისათ მხოლოდ ერთზედ, რომელიც მეტად მწვაია და წლითი წლათ გვეღობება წინ, ვითარცა უძლეველი დაბრკოლება. აი ეს ნაკლი: ამ სასწავლებელში არის რვა წლის სწავლა, ხოლო სასწავლებელი მოთავსებულია ოთხს კლასში, ე. ი. თითო კლასში ორ-ორი წელი ზის მოწაფე, თუმცა ყოველ წლივ სწავლის კურსი იცვლება. ამ ნაირად მომზადებული კლასი რომ გამოვრიცხოთ, სადაც აგრეთვე ორი წლის კურსი ერთ კლასში მოთავსებულია, ჩვენ ეპარქიალური სასწავლებელი წარმოგვიდგენს სამ კლასიან სასწავლებელს ექვსი წლის კურსით. ასეთი მოწყობილობა სასწავლებლის გამოწვეულია, რასაკვირველია, სიღარიბისა გამო და ხარჯის შესამცირებლათ; მაგრამ კარგად დაუკვირდით იმ გარემოებას, რომ სწავლის პროგრამა ყოველ წლობით იცვლება, ყოველ წლივ წინ სდგამს ნაბიჯს, ხოლო მოწაფეები იძულებული არიან ერთსა და იმავე ოთახში იჯდნენ ორ-ორი წელი. აქედან ცხადია, რომ თუ მოწაფემ რაიმე მიზეზის გამო, მაგალითად: ავადმყოფობით, ნიქის სისუსტით, მოუზადებლობით, სიზარმაციით და სხვა... ვერ მოასწრო ერთს წელს რომელიმე საგნების პროგრამა, არ შეიძლება განმეორებით კურსზედ დარჩეს, ე. ი. მეორე წელს ისევე ის პროგრამა იმეოროს, ნაცვლად ამისა ან დათხოვნილ უნდა იქმნას სასწავლებლიდგან, ან მიუხედავთ მისა, რომ პირველი წლის საგნები ჯეროვანად ვერ შეისწავლა, შემდეგ კურსის საგნებს უნდა მიჰყოს ხელი, რის შესწავლა და შეთვისება,

რასაკვირველია, ერთი ორად უჭირდება და უძნელდება მას.

ამიტომ ხშირი მაგალითია, რომ მოწაფე ერთს კლასში ორ წელს იჯდა, მაგრამ მაინც არ აღმოჩნდა გარდაყვანის ღირსი შემდეგ კლასში, მაშინ იმას აქვს ისევე იმ კლასში დარჩენის ნება, მაგრამ მიუცილებლად იმავე კლასში ისევე ორი წელიწადი უნდა იყოს, რადგან კლასიდგან კლასში გადაყვანა ორ წელში ერთხელ ხდება ხოლმე. რა ქნას სასწავლებლის საბჭომ ესრეთ გაჭივრებულ მდგომარეობაში? თუ მან მოწაფეთა ნამდვილის სწავლის წარმატებით მტკიცედ იხელმძღვანელა, მაშინ ყოველ წელს ყოველი კლასიდგან რამოდენიმე მოწაფე უნდა დაითხოვოს და ეს ხომ დიდს დრტინვას და გოდებას გამოიწვევს მშობლების მხრით, ან და სუსტი და მოუზადებელი ბოვშები უნდა გადიყვანოს კურსიდგან კურსზედ და წლითი წლათ დაასუსტოს და დასცეს სწავლის წარმატებითი მსვლელობა სასწავლებელში. ეხლა, როდესაც ამ სასწავლებელს დიდი უფლებები მიენიჭა და მთლად გათანასწორებულ იქმნა იგი საქალო გიმნზიებთან, სუსტი მოწაფეების ესეთი ხელის დაფარება სრულიად შეუძლებელი ხდება და ერთი ორად მანებელი სასწავლებლის ღირსეული სახელის დაცვისათვის.

უქვევლი მანებლობა სასწავლებლის ესრეთი მოწყობილობისა ხომ ყველასთვის ცხადია და აშკარა, ვინც განგებ არ მოიბრძავეს და მოიყრუებს თავს,—მაგრამ საკითხი ეს არის, როგორ უნდა ავიცილოთ თავიდან ეს ნაკლი?—აი როგორ: ხსენებული სამ კლასიანი საქალო სასწავლებელი უნდა გარდაკეთდეს ექვს-კლასიანად. მაშინ ყოველ წლივ გადაყვანა მოწაფეების კლასიდან კლასში და მათ შორის სუსტების დატოვებაც განმეორებით კურსზე დაუბრკოლებლივ შესაძლო იქმნება.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ ყველანი მივაქცევთ ყურადღებას ამ ნაკლის გასწორებას. ხარჯი ამ სასწავლებლის ექვსკლასიანად გადაკეთებისათვის მაინცა და მაინც ბევრი არ მოითხოვება და როგორც ამბობენ, თუ ღმერთმა ქმნა და სანთლის ქარხანა გან-

თავისუფლდა იმ ორი ათას ხუთასი მანეთის გადასახადისაგან, რომელიც დღეს ხდება საეკლესიო ხაზანის ნაკლის შესავსებლად, საშუალებაც გამონახული იქნება და სამღვდელოებს ახალი გარდასახადის დადგინება არ დაჭირდება“.

18 მარტს კრება გაიხსნა დილის ცხრა საათზე. ამ დროს გამოცხადდა კრებაზედ ინსპექტორი საქლებო ეპარქიის სასწავლებლისა ბ. სანებლიძე და ორიოდ სიტყვის ნება ითხოვა. თავსმჯდომარემ მისცა სიტყვის თქმის ნება. „მე მინდა ორიოდ სიტყვა მოვასწავლო კრებას, სთქვა მან, როგორც გადმომცეს ზოგიერთებმა, აქ ზოგიერთებს ექვი აულიათ ჩემ სიტყვაზე, როცა ვსთქვი, რომ სამღვდელოებს სულ 2000—3000 მანეთის მეტი ხარჯი არ მიემატება, თუ ექვს-კლასიანად გადაკეთდა სასწავლებელი-მეთქი. ზოგიერთებს უთქვამს, რომ ვითომც სამი კლასის ოთახის აშენება შეიქნება საჭიროვო და ამ შენობას სამი—ოთხი ათასი მანეთი არ ეყოფათ. ეს შემცდარი აზრია. ჩვენ ოთახები მზად გვაქვს და არც ერთი ოთახის მიმატება საჭირო არ არის. ეს მინდოდა მომეხსენებია კრებისთვის და გარწმუნებთ ყველას, რომ ახალი შენობა სასწავლებლისთვის საჭირო სრულებით არ არის.“

თავსმჯდომარე. მამანო დეპუტატო თქვენ მოსმენილი გაქვსთ ეხლა ეს წინადადება და ვისაც გნებავდეს ამ საგნის შესახებ სიტყვის თქმა, მითხარით და დავნიშნავ, რომ ყველამ გამოთქვას თავისი აზრი. სიტყვის ნებას თხოულობს დეპ დეკ. დ. ღამბაშიძე.

დეპუტატი დეკ. დ. ღამბაშიძე. სამ კლასიანი ეპარქიალურ სასწავლებელს რომ ექვს-კლასიანი სჯობს, ამაში, ვგონებ, არავის ექვი არ უნდა ჰქონდეს. ამაზედ სიტყვის გაგრძელება ტყუილა უბრალოდ დროს დაკარგვა იქნება. ეს კითხვა საქმაოდ გამორკვეულია და ჩემის ფიქრით საჭირო აღარ არის ამაზედ ლაპარაკი. თუმცა ბ. ინსპექტორმა დაგვარწმუნა, რომ ოთახის მიმატება საჭირო არ არის და სულ 2000—3000 ათასი მანეთის მეტი ხარჯი არ მოითხოვება, რომ სასწავლებელი ექვს-კლასიანად გადაკეთდესო, მაგრამ ესეც არ კმარა, რომ სამღვდე-

ლოებამ ეხლავე გარდასწყვიტოს ეს კითხვა. ჩემის აზრით საჭიროა კომისია დაინიშნოს; ამ კომისიამ უნდა შეიმუშაოს ეს კითხვა და გამონახოს წყარო ამ 3000 მანეთის შემოსავლისა და მეორე კრებაზე მოხსენდეს კრებას საბოლოოდ გარდასწყვეტად.

დეპ. ს. შკედლიძე. არავითარი კომისია არ არის საჭირო. ეხლავე გადავწყვიტოთ ამ სასწავლებლის ექვს-კლასიანად გადაკეთება. რა საჭიროა კომისია. მამა სიმონ მჭედლიძის აზრს მიემხვრენ ჩვეულებრივად დეპუტატნი მღვდელნი ნიშნიანიძე და ახვლედიანი.

დეპ. დეკ. დ. ღამბაშიძე. მამაო სიმონ! თქვენ საჭიროდ არ რაცხთ კომისიის დანიშნვას. კარგი, გთხოვთ შეგვატყობინოთ, რამდენი ხარჯი ითხოვება ექვს კლასიანი ეპარქიალური სასწავლებლისათვის და რომელი წყაროდან გინდათ ეს სამი ათასი მანეთი მისცეთ სასწავლებელს?

დეპ. ს. შკედლიძე. ინსპექტორი ამბობს, რომ სამი ათასი მანეთი კმარა ყველაფრისათვისო და სამი ათასი მანეთი სანთლის ქარხნიდან შეგვიძლია მივცეთ.

დეპ. დეკ. დ. ღამბაშიძე. ჯერეთ შეიტყვეთ, მოგცემენ თუ არა სანთლის ქარხნიდან ამ სამი-ათას მანეთს და მერე გადასწყვიტეთ.

დიდი ბაასი ჩამოვარდა ამ კითხვის შესახებ და ბოლოს კრებამ გარდასწყვიტა დაინიშნოს კომისია ქალების სასწავლებლის ინსპექტორის სანებლიძის, ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველის თანაშემწის ი. დ. გაფრინდაშვილის და ეპარქიის მეთვალყურის მ. მ. კელენჯერიძისაგან, რომ ამ კომისიამ შეიმუშაოს ეს კითხვა, გამონახოს საშუალება სასწავლებლის ხარჯის დასაფარავად და შემდეგ კრებაზე მოხსენდეს სამღვდელოების დეპუტატებს ეს კითხვა საბოლოოდ გარდასწყვეტად.

ღამსწრე.

მ ც ი რ ე შ ე ნ ი შ ვ ნ ა .

„მწყემსში“ მოთავსებულ წერილის: «შესაძლოა თუ არა საღვთო წერილის წიგნები მხედრული ასოებით დაიბეჭდოს» პასუხად.

წარსულ წელს ღია წერილით დიდის მოწიწებით შევეკითხე ჩვენს მწიგნობრებს საზოგადოდ და განსაკუთრებით სამღვდლოებს ხუცურ ანბანის შესახებ. კარგი დრო გავიდა, ხმა არაეინ ამოიღო და მაინც სრულიად უყურადღებოდ არ დარჩა ღია წერილი. იანვარში, თელავში მიღებულმა ჟურნალმა „მწყემსმა“ შეგვატყობინა პასუხი კი არა, „მართო საზოგადო მოსაზრება“. ეს საზოგადო მოსაზრება შეეხება ბეჭდურ ნაწარმოების მკითხველთა რაოდენობას, საზოგადოების არსებობას, მეფროსს, ხუცურის ანბანის ერთის საათით და ერთის დღით შესწავლას, ქართულის მკოდნეთა ათამდის სათვალავს, მხედრულ ანბანის კითხვის სიძნელეს, ხუცურის ლიტერატურის მომავალს ბედს, თუ ხუცური ხმარებიდან გამოვიდა, — ტაძრების წარწერას და ჩვენს ცვლილების მოყვარეობას.

დიდად პატივმცემელი ვარ ამ წერილის ავტორის მოღვაწეობისა საზოგადოდ, მაგრამ წერილის შესახებ ორიოდვე სიტყვით უნდა სიმართლედ ვთქვა: საზოგადოდ წერილის ხასიათი მაგონებს კათოლიკების წიგნს „ქნდეკს“, რომელშიაც ინუსებოდა აკრძალული წიგნები და წერილები, რომელის წიგნისა თუ წერილის სახელიც ამ წიგნში მოჰყვებოდა მისი წაკითხვის ან იმის შესახებ აზრის გამოთქმის ნება აღარავისა ჰქონდა. დამნაშავეთ სასტიკად სდევნიდნენ კათოლიკეთა ყველა სახელმწიფოში.

ზემოდ დასახელებულის წერილის ავტორიც რომის კარდინალებსავეთ ყველას უკრძალავს ღია წერილში აღნიშნულ კითხვებზედ აზრის გამოთქმას. იქნება არ დაიჯეროთ, რომ ეს ასეა, აი, თვით ავტორის სიტყვები:

1) „მართალია, ძალიან კარგი არის ჟურნალ-გაზეთობის საშუალებით, ბეჭდური სიტყვის საერთო შეკითხვებით, ყოველგვარი ახალის განზრახვის აწონ-დაწონვა, ამ გვარი წესი მეტის მეტად სასარგებლოა და ყველასაგან მოწონებული, მაგრამ სხვაგან და არა ჩვენში“.

2) „რა ნაირად გაიგოს კაცმა „საზოგადოების“ აზრი, როდესაც ვერედ წოდებული „საზოგადოება“ თავისი საკუთარი სახის მექონი. რაიმე საერთო შეხედულების აღმსარებელი არც კი არსებობს“.

3) „ჯერ უბრალო საკითხი რა არის, თორემ ასეთი რთული და სავალალო საკითხი, რომელიც „ღია წერილის“ დამწერს აქვს აღებული, ხომ ყოვლად შეუძლებელიც არის. რომ კიდევაც ვინმემ გაიღოს საპასუხოდ ხმა, განა დაეჯერება მას, ვინც უნდა იყოს იგი და რანაირი ცოდნითაც იყოს აღჭურვილი ქართულ ენაში და საერთოთ ჩვენი ისტორიული ცხოვრების წარმოდგენაში?“

4) „ვისაც მართლა შეუძლიან ამნაირ კითხვებზედ პასუხის მოგება და ვის პასუხსაც შეიძლება ადამიანმა პატივი სცეს და მნიშვნელობა რაიმე დაუმისოს, ამნაირების რიცხვი კი ერთ ათეულსაც არ გადააჭარბებს და ნუ თუ ამ ერთი ათეულით გადაწყდება ამ გვარი სავეალალო საქმე“.

ღიან, ამნაირად უკრძალავს ავტორი აღძრულ საკითხზედ აზრის გამოთქმას. ასაკრძალავ საშუალებად გაუხდია პატივ-ცემულ ავტორს თვით „ქართველთა საზოგადოების“ უარ-ყოფა, ქართველთა ინტელიგენტთა სათვალავის ათამდის შემჭირება და სხვა ამისთანანი.

მრწამს და აღვიარებ, რომ ჩვენში საზოგადოება თავისი საკუთარი სახის მექონი, საერთო შეხედულების აღმსარებელი არსებობს; რომ ჩვენში მკოდნეთა რიცხვი ასობით ჩამოითვლება; რომ დღეს მომზადებულნი ვართ ჩემ მიერ აღძრულ საგნის გარდასაწყვეტად და ამიტომ განმეორებით ვთხოვ ყველას, თავისი აზრი გამოსთქვან ხუცურ ანბანის შესახებ. იქნება პატივცემულ ავტორს მომხრეცა ჰყავდეს და თანამოაზრეც, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, რომ მათი რიცხვი ბევრად მცირეა, ვიდრე ეს ჰგონია ვისმე. (i)

საქმე ის არის, აზრის გამომთქმელი მიუდგომელი კაცი იყოს და თვით იმას ინტერესი არა ჰქონდეს-რა ამ საქმეში. წარმოიდგინეთ, რომ ბერძნულ-ლათინურ ენების სახელმძღვანელოების შემადგენელთ შეეკითხნენ, საჭიროა თუ არა სასწავლებლებში ამ ენების სწავლებაო. რასაკვირველია, ყველა მიჰხვდება, რასაც იტყვიან ისინი.

ვბეჭდავთ უცვლელად ამ მცირე შენიშვნას ჩვენი წერილისგამო ბ. ნაღიკვრელისაგან დაბეჭდილს „ივერიის“ ერთ ნომერში.

მკრში. რამდენად საფუძვლიანია ბ. ნადირკველის პასუხი, მივიჩნევია მკითხველისათვის. ამ შემთხვევაში ძლიერ გვაკვირებს ავტორის დობეს ამოფარება და სხევედონივით გამოსვლა: მისთანა საგნზე მსჯელობის დროს ვისი ერიდება და რისა ბ. ნადირკველს?..

ჩვენ არ შეგძლია უპასუხოთ გავუშვათ უკანასკნელი მისი შენიშვნა... „საქმე ის არის, ამბობს ავტორი, აზრის გამომთქმელი მიუდგომელი კაცო იყო და იმას ინტერესი არა ქონდეს-რა ამ საქმეში... ავტორს აზრით, რადგან ჩვენ სასწავლო ქაენი გამოვცით, ამისათვის ჩვენთვის საზარალო იქნება ხეცური ასოების მოსპობა. ასე არ ჭეჭირობთ, ბ. ნადირკველო? დიდა შემცდარი ბრძანდებით. სასწავლო ქაენი ჩვენ გამოვცით ორჯერ, რადგან არავინ მისი გამოცემა თავს არ იფხა. დღეიდან ამ წიგნის გამოცემა სინოდალნი კანტორას აქვს მინდობილი და ჩვენ არ ვითარი ინტერესი ამ წიგნის გამოცემისათვის არა გვაქვს. დიდი ხანი არის, რაც სინოდალნი კანტორამ წინ დადება მოგვცა ხეცური წიგნების ბეჭდვისა, მაგრამ ჩვენ უარი განვაცხადეთ ამ წიგნების ბეჭდვაზე, თუმცა ამ წიგნების ბეჭდვის გაუმჯობესობაზედ ბევრი ვწერეთ და სასიხარულოდ ბევრიც გაკეთდა. მე კი სრული უფლება მაქვს უთხრა ბ. ნადირკველს, რომ მას აქვს თავისი ინტერესი ხეცური ასოებს მაგიერ მხედრული ასოების შემოღებას... ერთ დიაკონს წიგნს რომ მისციმდენ თურმე წასაკითხად, იტყოდა ხოლმე: მ ჩემს ქაენში თუ წავიკეთხავ, თორემ სხვა ქაენში არ შემიძლია კითხვაო. თურმე კითხვა არ იცოდა და ამით იმართლებდა თავს. ზოგიერთ დი კვნებმა და მასწავლებლებმა ხეცური წიგნების კითხვა არ იციან და ამისთვის სურსთ ხეცური ასოების მოსპობა! ამისთანა ზარმაცთათვის მხედრული ასოებით დაბეჭდილი წიგნების კითხვაც ისე სძინელო იქნება, როგორც დღეს მათთვის ხეცურისაა. ასოების გამოცვლა საეკლესიო წიგნების კითხვის უვიცობას არ დეამარება, რაც დღეს ასეა გავრცელებული ჩვენში ერთი რამე მიზეზის წყალობით. განსვენებული ეპისკოპოსის გაბრიელი ტიბიკონის სწავლ. ში გამოსაცდელიად გზავნიდა ხოლმე სემინარიელებს ეგზამენატორებთან. ერთხელერთი სემინარიელი ჩაჭრილი ტიბიკონის ცოდნ. ში გუჯ. მოსული გვეუბნებოდა: «მე-ტიბიკონემ მკითხა: მდგდელი რომ იტყვას „კურთხეულ არს ღმერთი ჩვენი“... რა უნდა სთქვას მედავითნემო. „ამასვე როგორ გაიგებს კაცო, თუ პრაგტიკულად არ შეისწავლა თვითონ ეკლესი-

სიაშიო». ჯავრობდა იგი. კაცო, უთხარო ჩვენ, თორმეტი წელიწადი (კლესიაში) დადინარ და გესმის მდგდლის სამადლებელი «კურთხეულ არა ღმერთი ჩვენი», და ამაზე რას იტყვის მედავითნე, თუ ეს არ იცი, აა რაღა ისწავლე?..

დასასრულ კიდევ ის უნდა გავიმეოროთ, რომ ძალიან უცნაურობა არის ამ ნაირო ეჭვის შემოტანა: თითქო ჩვენ პირადას საარგებლობის ანგარიშით ვხელმძღვანელობდეთ, მაგალ. როდესაც სიტყვა მადგება რაიმე მნიშვნელოვან კითხვის გარდაწვეტაზე როგორც მ.გალ. ხსენებული კითხვაა. ძალიან შებოროტილი უნდა იყოს ადამიანი ანგართ-მოყვარეობით, წვრილმანობით და არავითარი პატივის-ცემაც არ უნდა ჰქონდეს არც ბეჭდური სიტყვის და არც მისი მკითხველის, რომ ამ ცრუ ნიადაგზე დაამარებით ხრიდეს თავის აზრს და შეხედულებას. ეს მოვალეობა უვლას კარგად უნდა ჰქონდეს გათვალისწინებული და ვის უფრო მოეთხოვება იგი თუ არ რედაქტორს? ჩვენც არა გვაქვს ეს დავიწყებული და ვერავის ლითონი სიტყვად წარმოთქმული ბრალდება ვერავადებინებს ამაზედ ხელს და ვერც აკვაცლის ამ თვისებას...

რედაქტორი.

ორიოდე სიტყვა ევაგილის შესახებ.

არ იქმნა და არ იქმნა შეცვლა იმ უწეს-რიგო ძველის ჩვეულებისა, რომელიც გამჯდარი აქვს ძარღვებში და თითქოს შესისხლობორცებია ჩვენს ისეც დაცემულს მდაბიო ხალხს.

მართალია შეიცვალა დრო და ქამი, შემოვიდა სწავლა-განათლება, გაიხსნა სკოლები, მაგრამ რა გამოვიდა? ჩვენი მდაბიო ხალხის ცხოვრება იგივეა, რაც ძველად იყო: ძველად კერპებს თაყვანს სცემდენ და ათასნაირ ნივთებს აღმერთებდენ. მართალია. დღეს კი ღმერთს ლოკულობენ, სამებით ერთს, მაგრამ თუ რომელიმე სოფელს ყვაილი ეწვია, მაშინ თავს ანებებენ ღმერთს და შეუდგებიან ყვაილის სამსახურს: ის დიდი, გზა-ბედნიერი, ყვაილ-ბატონები დაბრძანებულა ამა და ამ ადამიანისას და აბრთხილებენ იმ შეუსმენარ ხალხს ის ყრუ მოძღვრები: ღმერთი აღარ ილოცოთ, არამედ თხოვეთ მშვილობა ყვაილ-ბატონებს, რადგან მობრძან-

არ შეკრას, ძილის დროზე ძილს ნუ გაუტეხთ, მომსვლელს-წამსვლელს ყოველთვის ნუ შემოაუშვებთ სახლში, თორემ მათი ცრუ-მორწმუნოებით ავათმყოფს ძილს გაუტეხენ და აწყენს, მაინც არ არის კარგი ასვრილ-დასვრილობა, ავათმყოფის აყვან-დაყვანა, რომელიმეს გაყვება ყვავილის ჩირქი, ორთქლის სუნნი და ვინც შეხვდება ახლო გამოაურებელი, მას დაემართება და შენ, რადგან არ შორდები, შეიღოს, თავს მოუარე, თბილად იყავი, ბევრს ნუ იჯაფებ, არ გაცივდე თორემ, რომ დაგემართოს ძნელია. როგორც იყო ყმაწვილი გამოჯობინდა და იმედი დაეტყო. მე ჩემი მოვალეობისამებრ გავემგზავრე შორეულ მხარეს. თურმე ის ჩემი დარიგება და ნალაპარაკევი სულ გააუქმეს იმ ცრუ-მორწმუნებმა და გადაზიდეს მათ მოძღვრებამ; ურჩიეს, თავზე მდგომს, დედას: შენ ნაჭირები არა ხარ, ეხვეწე ბატონებს მეტანიით და ფორთხვით, ღმერთი არ ახსენო, ფეხშიშველი უნდა იყო, ტანზე გაიხადო, ლებ-საბანში არ დაწვე და სხვა; რადგან ის დიდი და მოსარიდებელი ბატონები ბრძანდება, იმას იამება ამ ნაირი სამსახური და შეგებრალებს, ამ ყმაწვილსაც მოგიჩენს და შენ სულ აღარ დაგემართებაო; ის გზა ბედნიერი და გზა მშვენიერი ისეთი განმავლობისაა, რომ ღმერთი არც კი იხსენება მასთანაო. რასაკვირველია, ის შეგონებული საწყალი დედა ყმაწვილის მიჩერებულა იყო მათზედ, რასაც უბრძანებდენ იმას ასრულებდა, მეტი რა გზა ჰქონდა? და კიდევაც შეუდგა სიტყვისამებრ მათისა ფეხ შიშველი, ტან-შიშველი, უქვეშაგებოთ, მეტანიით და ლოცვით ყვავილისადმი ვედრებას.

რასაკვირველია, ამნაირად ნაშრომ, ნაწვალეებ დედას სიცივით და მოუსვენრობით დატანჯულს გადასდებია ხსენებული სენი და მოჰკიდებია მაგრად; თავმდგურებმაც წესიერი მოვლის ნაცვლად, იხმარეს მათი ზემოდტქმულისამებრ და შეუწყვეს ხელი ყვავილს, რათა გაძრიელებულიყო. რაიცა მოითხოვა სიცხით დამთვრალმა და გონება მიხდილმა ავათმყოფმა, ის აღუსრულეს, რადგან ბატონებმა ისურვეაო და მოითხოვა, მართვით, კარგაო; ბრძანებდენ ის ცრუ მორწმუნეები. სხვათა შორის ქვასანაყი და მარილი მოითხოვა და ისინიც მიართვენ, ქოთანიც თავქვეშ დაუდვენს.

სცნო რა მისმა შვილმა დედის ესრეთი მწუხარება და გაქვივრება, წავიდა და მოიტანა წამალი აფთიაქიდან. მაგრამ რათ გინდა? ვინ მოიხმარა ის

წამალი? როგორ შეიძლება მაგისთვის, წამალი სახლშიდაც არ შეატანის, იმათ თხა მოითხოვეს და ის მოიყვანე და მერმეთ ჩვენ ვიცით მისი მორჩენაო. თხა მოუყვანეს, ყური მიაჭრეს ხელზე შეაბეს, თვითონ დაკლეს თხა და მადიანათ შეექცენ; ბატონებს მისი წილი დაუკიდეს, სისხლი დაუდგეს; ჩალა სიმიდი და წყალი მის რაშს მიართვეს და მოისვენეს-მაგრამ ამითაც ვერას გახდენ, მერმეთ მოიგონეს შემდეგი საშვალეობა: მოაგროვეს ცხრა გვარის ყვავილ-ნაჭირები ქალები და შეევედრენ ყვავილს: „კარგო და დიღო ბატონებო, გვასახსრე, გვაპატიე, და გვაჩუქე ეს ადამიანი და შენვე გამსახურებთო“; მაგრამ ამანაც ამაოდ ჩაიარა. აღარ უსმინა იმ ჯინიანმა და საძაგელმა ჭირის-ყოფამ და კიდევაც გამოასალმეს საწყალი ქალი წუთი სოფელს. ახლა კიდევ სხვას დაემართა ხსენებული სენი, მაგრამ თქვენი მტერია, თუ მათ გზა-კვალს დაადგენ, ვინ იცის, რას ჩაიდენენ კიდევ?

ამისთვის საჭიროა ყურადღების მიქცევა ვისგანაც ჯერ არს, რომ აღუკრძალონ იმ ცრუ მორწმუნებს მათი გავლენა. თორემ რას მოელის მომავალი დრო, ვინ იცის? იმნაირად უნერგვენ სულში და გულში ახალ მოზარდ ყმაწვილებს, რომ აღმოა სათხზრელად შემდეგისთვის ძნელი იქნება. საჭიროა. ყვავილით ავადმყოფი კაცის შესახებ გამოიცეს წიგნაკები. გულით მსურს ასეთი წიგნაკების გამოცემა. მაგრამ რა ექნა. მე მრავალ-საგნით ვარ დაჩაგრული: ის სწავლა-განათლება, რომელიც შემოვიდა ყოველ ქვეყანაში, მე არ მარგუნა ბედმა. მინდა რაიმე დავსწერო, მაგრამ კალამი არ მემორჩილება, კალამი რომ დავიმორჩილო, განუფითარებელი გონება მებნევა და ეხლა იმის შეკრებას რომ შეუდგე, შორს წავა საქმე და ამას დასჭირდება სულგრძელობა, სულგრძელობას—დღეგრძელობა და ამდენს ვიცოცხლებ, თუ არა, ისიც არ ვიცი.

ამისათვის უმორჩილესად ვსთხოვ მკითხველ საზოგადოებას, მომაქციოს ყურადღება და მიიღოს მონაწილეობა ამ ჩემი გულის წუხილში და შემიმსუბუქოს დამძიმებული გულის ვარამი. ვისაც ეადვილება და საძებრად არა აქვს არავითარი მასალა წიგნაკის შესადგენათ, შეადგინოს და გამოსცეს და თუ მიბრძანებს, გამოცემაზე მე მივიღებ მონაწილეობას, რომლისათვის ვიქნები დიდი მადლობელია.

თუმცა ჩემი მადლობის თქმა დიდს არაფერს შეიცავს, მაგრამ როგორც ვფიქრობ, მრავალი იქნება მადლიერი, ამასთანავე მისი შრომის სასყიდელსაც მივართმევ შეძლებისდაგვარად ჩემისა, თუმც ნივთიერ ქონებაზედ და ხარისხზედაც მდებალ წრეში ვდგევარ, მაგრამ ამისთანა წიგნაკის გამოცემისთვის არ დავშურავ არავითარ ღონის ძიებას, სულ რომ შიშველი ვიარო. ვაი, ამ წიგნაკის შედგენას შეუდგება, არ მგონია, რომ მარტო ფულის რენტერესი იქონიოს.

გ. ბუღენიაშვილი.

საისტორიო და საბიბლიოგრაფიო წერილები

კარგა ხანია, რაც ერთი ჩვენი მწერალთაგანი ბ. მოსე ჯანაშვილი ბეჭდავს გაზეთ „ივერიაში“ საისტორიო და საბიბლიოგრაფიო წერილებს. სხვათა შორის ამ გაზეთის მე-80 №-ში დაიბეჭდა ერთი ყურადღების ღირსი წერილი, რომელიც მოგვყავს აქვე:

„შვენიერის მხედრულით ნაწერი წიგნი (№ 404), გვ. 252, თავი აკლია), რომელშიაც შემდეგი წერილებია:

ა. სწავლანი სულიერნი წმ. მამისა ჩვენისა მაქსიმე აღმსარებლისანი. თარგმნილი წმ. მამისა ეფთემის მიერ (გვ. 5—96).

ბ) შვიდნი მომაკვდინებელნი ცოდვანი და მათნი მომკვლელნი და სულის განმანათლებელნი სათნოებანი, აღწერილი სულხან საბა ორბელიანის ძმის ნიკოლოზ ტფილელის მიერ (96—155).

გ) სათნოებათათვის ხორციელთა და სულიერთა (157—252).

წიგნში მრავალი სწავლაა ზნეობრივი და დარიგება. მაქსიმე აღმსარებელი მეტად საყვარელი მწერალია. იგი ტომით ბერძენი იყო და ხატთა

მბრძოლ იმპერატორებმა კონსტანტინე და ლეონ ისაერომ შეიპყრეს და საქართველოში წარმოგზავნეს. მაქსიმე ორის მოწაფით კარგა ხანს დაშთა სვანეთში, მერე იყო მურში, თავკვერში და აფხაზეთს (იხ. სვინაქსარი № 222 და სხ.) ამ მაქსიმეს ნაწერები ბევრი შენახულა.

ამ წიგნის მეორე და მესამე წერილებიც სავსეა ბრძნულის სწავლა დარიგებით.

მომაკვდინებელ ცოდვათა თავი ამპარტავენებაო, ამბობს ნიკოლოზ ორბელიანი. „ამპარტავენება ესე არს: რომელსაც თვისი ნათქვამი და ნაქმარი დიდად მოსწონდეს და დიდად დიდების მოყუარე იყოს და სწავლების მოთაკილე“.

ამ ამპარტავენებისაგან გამოვლენ:

1. უსჯულოება, 2, ურცხვინოება, 3, თვითრჩულობა, 4, ქედმაღლობა, 5, მაჩვენებლობა, 6, ზესთმჩენობა. 7, ლაღობა, 8, წვალება, 9, გმობა, 10, ზუაობა.

ყველა ეს ახსნილია ცალკე-ცალკე და მერე:

„ხე ამპარტავენებელისა აღმოიფხვრების სიმდაბლით. სიმდაბლე ეს არის: კაცი კეთილს რომ ირჯებოდეს, გული არ აღიმაღლოს და თავი თვისი ყოვლის კაცისაგან უდარესად მიაჩნდეს“.

სიმდაბლისაგან გამოვლენ ესენი:

1. კრძალვა, 2, სულგრძელება, 3, მყუდროება. 4. სიგლახაკე, 5, უპოვარება, 6, უნდოება, 7, სიშიშველე, 8, უცხოება, 9, უშუპრება, 10. შეურაცხება.

მეორე მომაკვდინებელი ცოდვა არის არა-წმინდება, ამისაგან გამოვლენ:

1. ნათესავეთ აღრევა. 2, ტრიობა, 3, პირუტყვება. 4, სოდოჟური, 5, ლაციცობა, 6, ბილწება, 7, სიჩუენე, 8, ლირწება, 9, მრუშება, 10, სიძვა.

ამათი მომკვლელი მადლი არის სიწმიდე, რომლისაგან გამოვლენ:

- 1, სინანული, 2, აღსარება, 3, მოღუაწება, 4, სარწმუნოება, 5, სასოება, 6, სიმართლე, 7, უმანკოება, 8, სიწრფოება, 9, ღუმილი, 10 სახიერება.

მესამე ცოდვა მომაკვდინებელი არის ნაყოვნება, რომლისაგან გამოვლენ:

1. სიმთვრალე, 2, ცთობა, 3, აღმოგდება, 4, განცხრომა, 5, თოდრაკელობა, 6, შფოთება, 7,

უთმინოება, 8, უძღებები, 9, გემოთმოყვარება, 10, ამბოხება.

ამათი ამომფხვრელი მადლი მარხვაა, რომლისაგან გამოვლენ:

1. მღვიძარება, 2, ცრემლი, 3, მგლოვარება. 4, სულთქმა, 5, შიმშილი, 6, წყურვილი, 7, ხმელს წოლა, 8, ხმელის ჭამა, 9, ოხვრა, 10 კვნესა.

მეოთხე მომაკვდინებელი ცოდვა არის მკონარება, რომლისაგან გამოვლენ:

1, უღებება, 2, დაქსნილობა, 3, მოწყინება, 4, ვანკითხვა. 5, სიცბილი, 6, ცუნდრუკება, 7, ცრუ ფიცი, 8, მედგრობა, 9, უმეტრება, 10, სასოწარკვეთილება.

ამათი ამომფხვრელი მადლი სიმხნეა, რომლისაგან გამოვლენ:

1. ლოცვა, 2, დაყუდება, 3, ფსალმუნება, 4, შრომა, 5, სწავლა, 6, მხურვალება, 7, მეცნიერება, 8, მოკუდინება, 9, მუხლთ-დრეკა, 10, ვედრება ღვთისა.

მეხუთე მომაკვდინებელი ცოდვა მრისხანებაა, რომლისაგან გამოვლენ:

1. სიძულიოს, 2, გულისწყრომა, 3, გინება, 4, წყევლა, 5, შეურაცხება, 6, ლალვა, 7, უწყესობა(?), 8, უმადლოება, 9, მანკიერება, 10, გულარძნილება.

ამათი მომკვლელი სიმშვიდეა, რომლისაგან გამოვლენ:

1. სიბრძნე, 2, გონიერება, 3, კაცთ-მოყვარეობა, 4, მოთმინება, 5, მორჩილება, 6 შიში ღვთისა, 7, სიმტკიცე, 8, მშვიდობა, 9, ქველის საქმე, 10, ღვთის-მსახურება.

მეექვსე ცოდვა არის შური, რომლისაგან გამოვლენ:

1. ზაკვა, 2, მტერობა, 3, სივერაგე, 4, თვალღება, 5, კიცხვა, 6, ძვირის ხსენება, 7 შესმენა, 8, ქირღვა, 9 უწყალოება, 10, მწამლველობა.

ამათი მომკვლელი მადლი არის სიყვარული, რომლისაგან გამოვლენ:

1. სათნოება. 2, მიტევება 3, სიტკბოება, 4, ღმობიერება, 5 წყალობა, 6 ძვირუხსენებლობა, 7, შენდობა, 8 ურისხველობა, 9 წურთა უგუნურთა, 10 დაფლვა მკვდართა.

მეშვიდე მომაკვდინებელი ცოდვა არის ჰანგარება, რომლისაგან გამოვლენ:

1, ვერცხლის მოყვარება, 2, ლადრობა, 3 ცილისწამება, 4 ტაცება, 5 კაცის კვლა, 6 ძმაცვა, 7 ტყვის გასყიდვა, 8, პარვა, 9, მოხვეჭა, 10, კერპთ მსახურება.

ამათი მომკვლელი მადლი არის მოწყალება, რომლისაგან გამოვლენ:

1. მშვიერტქმევა. 2, მწყურვალთ სმევა, 3 ობოლთ ზრდა, 4, სნეულთ მოვლა 5, შიშველთ შემოსა. 6, პყრობით ნახვა, 7, უცხოთ შეწყნარება, 8 ტყვეთ ხსნა, 6 დავრდომილთ ურვა, 10, მტერთა და მოყვარეთათვის ლოცვა.

მაშასადამე, ამ წერილში განმარტებულია და სალექსიკონოდ ახსნილი 7, ცოდვა და 70 მისი კერძობა და 7 მადლი და 70 მისი კერძობა, ე. ი. სულ 154 სიტყვა.

წერილის ბოლოს ვკითხულობთ:

„ესე შვიდნი ცოდვანი, მომკვლელნი სულისანი, და შვიდნი წამალნი, მომკვლელნი მათნი— მძიმეთა მათ სენიანი, თბილელ მიტროპოლიტის ნიკოლაოზის ორბელიანის მიერ ვლწერილი არის. რომელნი იხილვიდეთ, შენდობას უბრძანებდეთ.

ამ ნიკოლაოზ ორბელიანის შესახებ ერთ-ერთ წინა წერილში გვქონდა საუბარი.

მესამე წერილში ფრიად საყურადღებოა სწავლა, „თქმული ბოროტთა დედათათვის“.

არა რაი არს მსგავსი ქვეყანასა ზედა ბოროტისა დედაკაცისა და ენოვანისა, ხოლო არა რომელი მხეცი მსგავს არს დედაკაცისა ბოროტ ხელოვანისა...; უმჯობეს არს ყოფა ლომთა თანა გინა ვეშაბთა თანა უდაბნოსა შინა, ვიდრე და დედაკაცისა თანა ბოროტ ენოვანისა და მანქანისა...

...დედაკაცი უკეთუ არს გლახაკი, ყოველთა განიკითხავს, უკეთუ მდიდარ არს, არავის განიკითხავს...

მე ვიხილენ: ურჩნი ასპიტნი დაიმორჩილნეს, და ლომი და მარტორქა და დათვი დაიმორჩილნეს და დამწყსეს, და დედაკაცი ბოროტი არა დამშვიდდეს. უმჯობეს არს ხარშვა რკინისა, ვიდრეღა წურთა (წვრთნა) ბოროტისა დედაკაცისა.

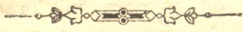
უწყოდეთ ესე: რომელსა ესვას ცოლი ბოროტი, სასყიდელი ცოდვისა თვისისა მიუღიეს, რამეთუ დედაკაცი ბოროტი არასადა დამშვიდდების მქენჯნელთა განურისხდების და განუცოდდების, მშვიდთა

აღუზღვადების, რამეთუ არა უწყის დაცვად ჩვეუ-
ლება სიყვარულისა.

გვ. 251: მღვთების ეკლესიას შემოგწირე წიგნი
ესე—სწავლანი—ანამ, ბეჟან ერისთვის ასულმან.
რისხვითა შენითა განურისხდი, ვინცა იძულებით
ხელყოს და განიტაცოს შენის ტაძრიდამ“.

ამას თავისივე ხელით სწერს ეს პატროსანი ანა,
რომელიც, როგორც დაენახავთ კვლავაც, ფრიად
წიგნის მოყვარე აღამიანი ყოფილა.

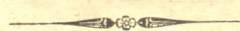
ლოთობის უბედური შედეგები

ლოთობა—აღამიანის დამღუპავია. შუეცია და
ნორვეგია მეტად ცივი ქვეყნებისა და წინათ ძალიანაც
იყო იქ გავრცელებული ღოთობა, მაგრამ მთავრობამ უუ-
რადღება მიაქცია, მიიღო ზომები, შეამცირა სსსმელების
დუქნები, აუკრძალა მაგარი სსსმელების გამოსდა და ეს-
ლას ერთი სმით იკლო ღოთობამ. საფრანგეთის სამხრე-
თი მხარე და იტალიის ჩრდილოეთის მხარე, თუმცა
თბილი ადგილებია, მაგრამ ამ უკანასკნელ ხანებში ღო-
თობამ შესამჩნევად იმატა, რუსეთში ხომ კაცი ფეხს
ვერ აუქცევს ღოთ ხალხს, ამ სსსმელებში უგელას
სარწმუნოების და ეროვნების ხალხი სცნობდნენ: მაჭმა-
დაიანები, ებრაელები, ეირგიზები, ბაშკირები, რომლებიც
სსსმელებს არა სმენ და ამიტომაც ჯანმრთელობითაც
სხვა სსსმეის მიმდევარ ხალხსნობაზედაც მადლას სდგა-
ნან. მდ. ვოლგის ნაპირებზე დასსსმელებულ ხალხში იშვი-
ათად იზოვით იმისთანა დაბალი წოდების მუშა ხალხს,
რომ ღოთი არ იყოს. მათ შეზობლათვე სცნობდნენ
ქველი სარწმუნოების მიმდევარი ხალხი: მაღაკნები, მე-
შაბათენი, შტუნდები და სხ. რომლებიც ისევე რუსები
არაინ, მაგრამ არც თამბაქოს ეწევიან და არც სსსმე-
ლებს სმენ. უგელას ეს ხალხსნობა მადლას სდგას ეოფა-
ქცევით და სიმდიდრით. ამ რიგათ ვინც ღოთობას აე-
რის ავკარგაინობას აბრადებს, ტუეილი თავის გამარ-
თლებას და მოკლებულია ჭეშმარიტებს. გამოცდილებამ
ხათლად დაამტკიცა, რომ სდაც ღოთობა გავრცელებუ-
ლია, იქ ავადმეოფობა და სიკვდილი ხშირია. იმ მხ-
რეს, სდაც მოჭარბებულად ღოთობენ, იქ მეტი გადა-
დები სხუელებას, რადვანაც ღოთი კაცის სხუელს მი-
ზიდველობა აქვს სხუელების მისაღებად და სხუელათაც

ხდილობს. რომელ მხარეშიაც ნაკლებათ არის სსსმელების
დუქნები, იქ ღოთობაც მცირეა, მაგ. შუეციაში ერთ-
სხანად ფეხსვი კაიდაცა ღოთობამ, მაშინვე მთავრობამ შე-
ამცირა სსსმელების სსსლები და ღოთობაც შესამჩნევად
მოისხო.

საფრანგეთი არის თბილი, მდიდარი, თავისუფალი
და თითქმის უგელას ხალხსნობაზე განათლებული მხარე,
მაგრამ იმანაც კი შესცოდა მეცნიერების წმიდა მცნების
წინაშე. აი ეს მეოთხე საუკუნესა შენიშნეს, რომ საფრან-
გეთში სხალ დაბადებულთა რადენობა დღითი დღე მცირ-
დდება. ამ შემთხვევაში ერთ უმთავრეს მიზეზთაგანია
ღოთობას. ამის დამტკიცება ადვილია: უგელური ხალხი,
რომელიც ვადრე ევროპელებს გაიცნობდნენ, სსსმეისა
არა ესმოდათ რა; რადესაც იკემეს სსსმელი, მეტად
გაუტკობათ, დაიწვეს ღოთობა მოჭარბებული და სრული-
ად ამოწევენ. კარდა იმისა, რომ ღოთობა ხალხის
რადენობას ამცირებს, მომავალ თაობას ჭბადავს სხუე-
ლთ და მცირე ტანოვანთ! რადესაც სხალკაზდობას ჯარ-
ში წაყვანის დროს ექიმები ამოწმებენ, სსსმეარზე მეტი
მათგანი ზომში არ მდინ და სხუელნი დგებინ.

ღოთ კაცს კარდა ჩამოთვლილის უბედურის თვ-
სებებისა, სსსმეული მაშინადველობაც აქვს თავის თავის
მოკვლისა. ევროპის სხვა-და-სხვა მხარეებში შენიშნეს,
რომ სდაც ღოთობა მძვინვარებს, იქ თავის-თავის სიკვ-
დილიც ხშირია. ნორვეგიელებმა ერთ ხანად ძალიან
ხელი მიჭევეს ღოთობას და ხალხის რადენობაც შე-
სამჩნევად შემცირდა, მას აღუდგა წინააღმდეგ სსსმეი-
ერო მთავრობა, დაგზავნა დაბა-სოფლებში მქადაგებლები
და მათის ზედგაგლენით ხალხის უმეტესობამ უარ ჭეო
ღოთობა. იმ წელსვე იმატა ხალხის რადენობამ და
თვის თავის მკვლელობის რიცხვიც იმის დავკარ შემ-
ცირდა. ღოთობა არამც თუ თავის თავს აკვლევიანებს
აღამიანს, არამედ სხვათაც მრავლობით ისტუმრებს
საიქიოსკენ. ღოთობის წყალობით უხვარშიო
ხალხი იხრება მაგარი სსსმელების დუქნებში, ეავანს-
ნებში და სსსტუმრებში, რომლის მაგალითს გვიტ-
კიცებენ ტუსალებით გავსილი სსსტუმრები და კა-
ტორდები. („ც. ფ.“)

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ჩვენ მივიღეთ წიგნი ერკმან შატრიანისა, გლეხი კაცის ისტორია, თარგმნილი ფრანგულიდან ბ. ი. მაჭავარიანისაგან. წიგნი მოზრდილი ფორმატისაა, ხუთას გვერდამდეა, ფასი კარგ ქაღალზე მანეთ ნახევარი და ჩვეულებრივზე— ერთი მანეთია.

როტშილდებს ქონება. უველამ ვუწყოთ, რომ თუმცა როტშილდებს აქა-იქ აქვთ ბანკები, მაგრამ საერთოდ უველანი ერთს ძარღვის ცემას ემორჩილებიან. მთავარი ბანკი არსებობს პარიზში და ამგვარებივე ლონდონში, ფრანკფურტში და ვენაში. ამოთხი ბანკის შექმნება ამ ქამად გამოინატება 8,000,000,000 მან. (რვა მილიარდი). სულ უკანასკნელი რომ ვიანჯარიმთ და მათი წლიური სარგებლად მარტო 5% ჩავთვალოთ, მაშინ მარტო წლიური შემოსავალი ექნება 400,000,000 (ოთხასი მილიონი მ.) მაშასადამე როტშილდებს შეუძლიანთ ხარჯონ უოველ წლივ 400 მილ. მან.; უოველ თვე 35,500,000 მან., უოველ დღე 1,200,000 მან., უოველ საათში 50,000 მან. და უოველ წუთს 300 მანეთი.

სეტყვა ტფილასში. 17 აპრილის; სადამოს, ასე ექვს საათზედ ტფილისში ჯერ წვიმა-ქარმა დაჰბერა, მერე დაწვიმა და ცოტა ხნის განმავლობაში საშინელი სეტყვა წამოვიდა. სეტყვა კარგი თხილის ოდენა იქნებოდა. სულ ხუთი-ოდე წუთი მოდიოდა სეტყვა და მერე ერთბაშადვე შეწყდა.

მცხეთის ტაძრის სასარგებლოდ ფულის შესაკრებად დანიშნული იყო იმერეთის ეპარქიაში მმდ. ი. კერესელიძე და მესხი, რომელთაც მკირეს დროში შეუკრებიან ხუთასი მან.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ-ზნობაზე.

ოჯახის კერა

ძამა კაცი და დედაკაცი.

I.

(რუსულიდან)

დედაბა.

გავრძელება *).

ოველი ერისათვის, რომელიც განათლებით მაღლა დგას, ველურ ხალხზე, შვილების სიყვარული დედისადმი ერთი უუნაზესი და უძლიერესი გრძნობა და კავშირია. ამიტომ დედაკაცების ზედგავლენა უოველთვის უმთავრესი ძალაა მსოფლიო ისტორიაში. სამღრთო წერილში ბევრ ადგილს არის ეს გამოხატული. მწუხარების უფრო ღრმად გამოსატქმელად მეფე-წინასწარმეტყველმა ეს სიტყვები იხმარა: „ვიდოდს მწუხარე, თავდახრილი, ვითარცა მტირალე დედისა“.

მოსე წინასწარმეტყველი უუმაღლეს წერტილს გვისურათებს, რომლის ბილწევა შესაძლებელია ქვეყნიური სიყვარულისაგან: „ნუ თუ დაივიწყებს მშობელი დედა ძუძუ მწოვარ ბავშს ისე, რომ გული არ დასწვას თვისმა ნაწლებმა?“

ეს სიყვარული სიკვდილივით ძლიერია, თითქმის უძლიერესიც. როგორც პოეზია ისე მხატვრობაც გაიტაცა იმ შეუღარებელმა გრძნობამ, რომელ-

*) იხილე „მწყემსი“ № 7, 1899 წ.

საც შეიცავს შემდეგი ამბავი: „რიბცემ, აიის ქაღმა, წაილა ძაძა, გაშალა იმ მთაზედ და იჯდა მუნ მკის დასაწყისიდან, სანამ არ გადმოეშვა მათზე ციდან ღვთიური წყარო, დღისით არ უშვებდა ფრინველთ ცისათა, და ღამით მხეცთ ტყისათა“.

ლორდ ტენისონმა მის პოემას „რიცმა“ დაარქვა, რომელშიაც ისეთივე ამბავია მოთხრობილი, როგორც აიას ქალის ისტორიაა. განსხვავებას მხოლოდ დღიური ცხოვრების მოვლენები წარმოადგენენ.

შექსპირი, რომელსაც არც ერთი მოვლენა არ გამოეპარებოდა, მისი ნაწერების შინაარსად შეიღებებისა და დედის ერთი ერთმანერთის სიყვარულს იღებდა ხშირად. მისი „კოროლიანი“ იმ აზრზედ არის აგებული, რომ თუმც მკაცრი და მიუდგომელი ხასიათის არის რომაელი, მაგრამ მაინც არ შეუძლია დედის თხოვნის გაწბილება, მაშინ როდესაც კოლის თხოვნას ყურსაც არ დაუგდებსო.

შესანიშნავი და კეთილ შობილური ქრონიკის — „მეფე დეონი“ — უფრო გრძობით საფე ადგილი ის არის, სადაც კონსტანცი გოდებს თვის პატარა ასტურზე. „ჰამლეტში ვკითხულობთ, რომ უგუნური და ცბიერი დედაც იმორჩილებს რამდენიმედ შვილის გულს. შექსპირი თვის ტრაგედიაში „ტროილი და კრესიდა“ ახალ-გაზდა კაცის შემდეგ სიტყვებში დედაკაცის ზედგავლენის სიძლიერეს გვიხატავს:

„ნუ, ნუ მეტყვი ამას, გაფიცებ ღმერთსა, იცოდე, რომა ჩვენც გვყვანდა დედები“.

ინგლისელების ლიტერატურას რომ გადავაფლოთ თვალი, ვნახავთ, რომ ისე ღრმად ვერც ერთი ნაწერები ვერ ავიტოკებენ გულს, როგორც ისინი, რომლებშიაც შვილების დედისადმი სიყვარულია დასურათებული.

«ტურფა თანამეგზავვევ სიყრმის დღეების სიხარულისა,

ჭირში მარადის აღრიანად მე ნუგეშს მცემდი
შენი სული დღესაც ჩემთან არს, ცის მალლობიდან
მე თვალს მადვენებს, მას ჩემს სულსაც თანუერთებ“.

ვერც ერთი პოეტის ნაწერი ვერ შეედრება სინაზით იმ გოდებას, რომელიც გამოსთქვა კავპერმა მის შესანიშნავ ლექსში «დედა ჩემის სურათს“.

„ოჰ, ნეტავი, ისევ დაინძრეოდენ შენი ბაგენი,
მის შემდეგ

მე ველარ ვცოცხლობ, ოდეს მისი სიტყვები ყურთ
ალარ მესმის“.

ტენისონმა მისწერა პრინცესას:

„გეგონებოდათ, დედა ჩემის ყველა უნარი
დიდი პოეტის ძლიერი და მშვენიერი
ფანტაზიის შექმნილი, ნაშობი არის“.

შემდეგ ასე განაგრძობს:

«არა ბრწყინვალე გარეგნობით, არამედ მშვიდი
სახლოსნობით,
არა სიმშვენიერით, არამედ სინაზით ყველა მოხიბლა,
თუმც ანგელოსი არ იყო, ანგელოსზედ ძვირფასად
ესთვლიდით
ანგელოსებრივი სიმშვიდით, ის ჩვენთვის ჰქმნიდა
სამოთხეს».

დარწმუნებული ვარ, რომ უმეტეს ნაწილს მკითხველი საზოგადოებისას არ ექნება წაკითხული შესანიშნავი სიტყვები სერ ედვინი არნოლდისა. მოგვყავს რამდენიმე ნაწყვეტები:

„მზე ჩაესვენა წითლად, დიდებით,
მთები მოიკო ყველგან ბურუსმა,
თან შობის ნაპირთ შუა მომწყვდეული
ტბებიც ციმციმებთ ჩუმად და ნაზად,
ამიერ დან შორს არს მშობელი,
დიდი ხანია გამოვეთხოვე,
მაგრამ გული კი მისკენ მიილტვის,
შენთან არს, დედავ, უცილობელად.
კარგადაც მახსოვს ის ტკბილი დღენი,
ოდეს შენს მუხლზედ, დედავ, ვგორავდი,
შენი ხმა ტკბილი სმენას მიტკობდა
და ნაზ თვალებში გაცქერდებოდი.
მესიზმრებიან გასულნი წელნი,
მიცოცხლდებიან ძველი ფიქრებიც.
მეც და მიდამოც გამოვიცვალეთ —
უცვლელი არის შენზედა ხსოვნა.
რაზომ გიყვარდი, ნეტარო დედავ!
როდესაც შენი ტკბილი აღერსი
წარმომიდგება, თვალთაგან მკვივა
წყნარი ცრემლები სიყვარულისა.
უღირსი ვიყავ მარადის შენის
ტურფა ნარნარი სიყვარულისა,
მაგრამ მერწმუნე — ტყუილს არ გეტყვი —
ფიქრიდან წამსაც არ ვიშორებდი.
წარმომიგზენე შენი კურთხევა
მე აქაც შენს სამშობლო მხარეს

ღრმა მღელვარებით ატაცებული ქედს უხრი გულში შენს წმიდა სახეს“.

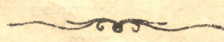
პოეტების ნაწარმოებით იმიტომ ვხელმძღვანელობთ, რომ პოეტებს ყოველ დროს ვსთვლიდით და ვსთვლით დღესაც ზნეობის გამოცდილ მასწავლებლად, ვინაიდან ისინი დაწვრილებით სქვრეტენ კაცობრიობის ცხოვრების ყოველ მხარეს, რომელიც შეუმჩნეველია ნაკლებ ნიჭიერთა გონებისათვის. ისტორიაც საკმარისად მოწმობს, რომ დედების ზედგავლენა ბადებს ამა თუ იმ იდეალს ხალხში და აყენებს უკანასკნელს შრომის გზაზედ.

გავიხსენოთ სპარტანელთა დედები. ამათაც, როგორც მთელს ერს, ის სწაღდათ, რომ სპარტანელები გმირული მამაცობით ყოფილიყვნენ აღკურვილნი, და შესძლებოდათ შეუმჩნეველად ატანა ყოველგვარ გასაჭირთა, და სატკივრებისა. ეს თვისება უთუოდ მიუცილებლად საჭირო იყო იმ ერისათვის, რომელიც სამშობლოს თავისუფლებას მხოლოდ მკლავის ძალ-ღონით იცავდა და სატახტო ქალაქს კედლების სამაგიეროდ გულმკერდით ფარნენ. ამ გარემოებამ შეჰქმნა სხვა-და-სხვა ხასიათის თქმულებანი, რომლებმაც აღტაცებაში მოიყვანეს მაშინდელი ქვეყნები.

ერთხელ ახალგაზდა სპარტანელმა შესჩვილა დედას, ხმალი ძრიელ მოკლე მაქვსო. დედამ მოსწვრებით უპასუხა: „წინ გადასდგი ზედმეტი ნაბიჯო“.

ერთმა სპარტანელმა დედამ ფარი ჩააბარა შვილს და თან მოკლედ უთხრა: „მასთან ან მასზედ“ ფართან ან ფარზედ, ე. ი. ან მოიტანე ფარი გამარჯვებულმა და ან მკვდარი უნდა მოგიტანონ მასზედო“).

ყველა დიდებული სჯულის მდებელი გრძობდენ დედების ზედგავლენის დიდ მნიშვნელობას, მით უფრო ეროვნულ დიდ მნიშვნელოვან მიზნების შესახებ. ნაპოლეონს კითხეს: სად სჯობიან ყველა მოლაშქრეთა აღზრდაო! «საბავშოშიო“, მიუგო მან. ნაპოლეონი ფრანგ დედებისაგან თხოულობდა, რომ ისინიც დახმარებოდენ დიდებული ტრადიციების გაერცვლებას, რომლებიც, ეჭვი არ არის, ამხნეებდენ მის გამოუცდელსა და ნახევრად მშვიერ ჯარის კაცთა; ამიტომ ადვილად შეეძლოთ მათ თითოეული ბრძოლის ველიდან მოეკრიბათ ევროპიელ ჯართა ყვავილი.

სიჯგვა

თქმულა მღვ. ნესტორ ეუბანეიშვილის მიერ ქუთაისის სკაოტდრე ტაძარში 28 თებერვას.

ყველასათვის ცხადია, რომ გონიერი დედ-მამა მუდამ ზრუნავს თავის შვილის გონიერულად აღზრდაზე, ზნეობრივად და გონებრივად განვითარებაზე-მაცადინებებს შვილი თავისი ცხოვრების კეთილ გზაზე დააყენოს; დედ-მამას უნდა შვილი მათი გამოვიდეს ღვთის მოშიში, ღვთის მორწმუნე, პატროსანი, კეთილი და სასარგებლო კაცი. ეგრეთვე გვექცევა ჩვენ ქრისტიანებს წმ. ეკკლესია. წმ. ეკკლესია მუდამ ზრუნავს, მუდამ მაცადინობს, რომ შვილნი მისნი, ანუ წვერნი—ქრისტიანენი—აღზარდოს, განამტკიცოს და გამოიყვანოს ღვთის მოშიშნი, კეთილ მორწმუნენი, კეთილ მომქმედნი; მოამზადოს მომავალ საუკუნე ცხოვრებისათვის; ზრუნავს, რომ ყოველი ქრისტიანი გახდეს სასუფეველის ღირსი და არ დარჩეს იგი სასუფეველის გარედ. შვილის აღზრდისათვის დედ-მამა ხმარობს სხვა და სხვა ზომებს, სხვა და სხვა საშეალობათა, რომელთა შემწეობით შვილნი მათნი იზრდებიან და ვითარდებიან. ეგრეთვე წმ. ეკკლესია ხმარობს სხვა და სხვა საშეალებას, რომლის შემწეობით ქრისტიანენი გახდებიან სასუფეველის ღირსნი. საშეალებანი, ანუ ეკკლესიის მცნებანი, რომელთაც წმ. ეკკლესია ხმარობს ქრისტიანეთა აღსაზრდელად, განსამტკიცებლად და სასუფეველის დასამკვიდრებლად, ბევრგვარნი არიან. ჩვენ დავასახელებთ აქ ზოგიერთ მათგანს: 1-დ, წმ. ეკკლესია გვიბრძანებს ჩვენ, რომ ვლოცვილობდეთ ღმერთსა შემუსვრილითა გულითა და დამდაბლებულითა სულითა, ყოველ კვირა-უქმე დღეებში ვისმენდეთ წირვა-ლოცვასა და სწავლასა, როგორც იტყვის საღმრთო წერილი: „ჯერ არს მარადის ლოცვა... ილოცვედით ყოველსა ჟამსა სულითა... მოუკლებლად ილოცვედით... (ლუკ. 18, 1; ეფეს. 6, 18; 1 თესა 5 სტ.); 2-დ, წმ. ეკკლესია გვიბრძანებს ჩვენ, რომ შევიდეთ სინანულში, ჩვენთა ცოდვათა აუარებლეთ მოძღვართა და ვეზიარებდეთ წმ. საიდუმლოთა წელიწადში ოთხჯერ და ვისაც არ შეუძლია რაიმე მიზეზის გამო ოთხჯერ მომზადება წმ. საიდუმლო ზიარების მისა-

ლებად, ის მოემზადებოდეს და ეზიარებოდას წელიწადში ერთხელ მაინც. 3-დ, წმ. ეკკლესია გვიბრძანებს ჩვენ დავიცვათ ყოველ წელს დაწესებულნი მარხვანი: დიდ-მარხვა, ქრისტე შობის მარხვა, პეტრე პავლობის მარხვა, მარიამობის მარხვა, ოთხშაბათ-პარასკევი და სხ.; წმ. ეკკლესია სხვა საშვალეებასაც ხმარობს ჩვენდა მოსამზადებლად სასუფეველისათვის, მაგრამ დღეს ჩვენ მივაქციოთ ყურადღება მარხვას, სინანულს და ლოცვას და გავითვალისწინოთ, თუ რავედენად ვსარგებლობთ ჩვენ ამ საშვალეებებით. რა არის მარხვა? მარხვა, ანუ მარხულობა არის დათმენა სასმელ საქმელისა არა ხორციელ საჭიროებისა გამო, არამედ სულიერ მოღვაწეობისა გამო. ვინც სული-სათვის მოღვაწეობს, ზრუნავს და მაცადინობს განიწმიდოს სული თვისი ცოდვებისაგან, ის ხშირად უკვირდება თავის თავს, ანგარიშს სთხოვს თავისს თავს, თუ რა ცოდვა ჩაუდენია მას, წარმოიდგენს ცოდვებს მის მიერ ჩანადენს და გულში სწუხს, სინანულში ვარდება და ევედრება ღმერთს ცოდვების მიტევებას. ეს სულიერი მწუხარება, სინანული და ღვთის ვედრება ავიწყებს მას ხორცზე ზრუნავს — სასმელ-საქმელს და ამ გვარად მაშინ ის მარხულობს. მარხვა სწმენდს კაცის სულს ცოდვისაგან, ისე როგორც ცეცხლი სწმენდს ოქროს სხვა და სხვა ნივთიერებისაგან; მარხვა აღაძრავს, აღაფრთოვანებს კაცის სულს და უახლოვებს ღმერთს. როგორც ახლა ვსთქვით დანიშნულება მარხვისა, ანუ მიზანი მარხვისა არის ცოდვისაგან განწმენდა, ღმერთთან დაახლოვება და სასუფეველის დამკვიდრება. მაგრამ ყოველი მარხვა მიადრეკს ამ მიზანს, ამ დანიშნულებას? მაგალითად, საკმაო არის ისეთი მარხვა, როგორც ზოგიერთ ჩვენგანს მიაჩნია, ესე იგი მარტო სახსნილო საქმელის დათმობა მარხვაში? არა, ეგ არ კმარა. მაშ როგორი მარხვა მიადრეკს თავის დანიშნულებას? ამის პასუხს გვაძლევს ჩვენ თვით უფალი ღმერთი ჩვენი: უკეთუ მარხულობ და ცუდ საქმეში ჩადიხარ, ეგეთ მარხვას არ შეგიწყნარებს ღმერთი, არამედ მარხულობას უნდა შეუერთოთ ლოცვა, ღვთის ვედრება (2 მეფ. 12, 16; ეზრ. 8, 23; დანიელ. 9, 3; ლუკ. 2, 37; 1 კორ. 7, 5), სინანული (1 მეფ. 7, 6; დან. 6 3—6), ყოველი კეთილი საქმე და განვიშოროთ ყოველი ცუდი საქმე (ისაია 8 თ.; ზაქ. 7 თ.). ახლა გადავავლოთ თვალი ჩვენ ცხოვრებას, ჩვენ მოქმედებას, ჩვენ საქმეებს: ვსარ-

გებლობთ ჩვენ ამ საშვალეებებით? ვასრულებთ ჩვენ ეკკლესიის მცნებებს შესახებ დაცვისა, სინანულისა და მარხვისა? ამის პასუხი თვითოველმა ჩვენგანმა მოთხოვოს თავის თავს, რავედენად სარგებლობს ამ საშვალეებებით, რავედენად ასრულებს ეკკლესიის ამ მცნებებს. მე მხოლოდ ვიტყვი, რომ ხშირად ჩვენი ეკკლესიები წირვა-ლოცვის დროს ცარიელი არიან, შიგ არ მოიპოვებიან ათიოდე მლოცველნი; ხშირად შევხვდებით ჩვენ ისეთ ქრისტიანებს, რომელნიც ნაკლებად ზრუნავენ სინანულზე, აღსარებაზე და წმ. საიდუმლო ზიარების მიღებაზე, ზოგი ჩვენგანი ოთხხუთ წელიწადს და მეტსაც არ იღებს წმ. საიდუმლო ზიარებას, უფრო ხშირად შევხვდები ისეთ ქრისტიანებს, რომელთაც არც კი იციან მარხვა და, სამწუხაროდ, არც კი მიაჩნიათ საჭიროდ და სავალდებულოდ მარხულობა. მაგრამ ასეთი ქრისტიანები ნუ დაივიწყებენ, რომ თვით უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ იმარხულა ორმოცი დღე და ღამე (მათ. 4, 2; ლუკ. 4, 3), მარხულობდენ მოციქულები (2 კორ. 6, 6), მარხულობდენ პირველნი ქრისტიანები (საქ. მოც. 13, 2), მარხულობდენ წმ. მამანი და ყოველნი კეთილ მორწმუნე ქრისტიანები. ევრთვე მარხულობდენ ძველ აღთქმაშიაც (გამოს. 34, 28; 2 მეფ. 1, 11—12; 12, 16; მსაჯ. 20, 26 დსხ.); ღმერთიც გვიბრძანებს ჩვენ, რომ ვიმარხულოთ, წმიდა ვყოთ მარხვა (ყოველ. 1, 14, 2, 15). მაშ საჭიროც არის და სავალდებულოც ჩვენთვის მარხვა. შეიძლება, ვინმე კეთილ-მსახურმა ქრისტიანემ იფიქროს: უკეთუ ჩვენ ცოტათ ვზრუნავთ სულის განწმენდაზე, მაშ რას ვაკეთებთ, როგორნი არიან საქმენი ჩვენი? ამის პასუხს გვაძლევს ჩვენ ღირსი მამა დანიელ თვის იგავში, რომელსაც აქვე მოვიყვან: ერთი ვინმე მღვდელ-მონაზონი იჯდა თავის სენაკში, მან გაიგონა ზეციდგან ხმა: „გამოვედ, მე შენ გიჩვენებ კაცთა საქმეებს“. მღვდელ-მონაზონი გამოვიდა სენაკიდგან, დაინახა ანგელოზი უფლისა და თაყვანი სცა მას. ანგელოზმა უჩვენა მას ერთი კაცი, რომელიც შეშას ჭრიდა, მან დაჭრა შეშა და შეკრა ტვირთი, ასწია, უნდოდა მხარზედ აედო, მაგრამ ტვირთი მძიმე იყო და ვერ შეძლო აღება. ნაცვლიად იმისა, რომ მოეკლო ტვირთისთვის, მან კიდევ დაჭრა შეშა, ტვირთს მიუმატა და ასწია, მაგრამ ვერ ზიდა, რადგანაც ტვირთი უფრო დამძიმდა, კიდევ მიუმატა შეშა ტვირთს და ეს მან

განიმეორა რაოდენიმეჯერ, ანგელოზმა გაიარა ცოტაოდენი და მღვდელ-მონაზონს უჩვენა მეორე კაცი, რომელიც ჭისთან იღვა, წყალს იღებდა და ასხამდა გატეხილ ჭურჭელში, წყალი გადიოდა და ისევ ჭაში ჩადიოდა. მღვდელ-მონაზონს გაუკვირდა ეს გარემოება და განშორდა მას. მღვდელ მონაზონმა დაინახა ეკკლესია და ვიღაც ორი ცხენოსანი კაცი, იმათ ეჭირათ ხეჯში გრძელი ხე გარედგან ეკკლესიის კარებისა და უნდოდათ შეეტანათ ეკკლესიაში, ბევრი იწვალეს, მაგრამ მათი შრომა ამოი იყო, რადგანაც ხე უგრძესი იყო კარების სიგანეზე და კარების პირდაპირ ხე არ მოაბრუნეს. «აი კაცთა საქმენი», უთხრა ანგელოზმა მღვდელ-მონაზონს, შეშის მჭრელი კაცი ნიშნავს ისეთ კაცს, რომელიც ცოდვაში ცხოვრობს და სინანულს არ დაეძებს, არამედ ცოდვაზე ამატებს ცოდვას და ტვირთი ცოდვისა თან და თან უმძიმდება. კაცი, რომელიც კიდგან წყალს იღებს და გატეხილ ჭურჭელში ასხამდა, ნიშნავს ისეთ კაცს, რომელიც თუმცა ხან და ხან კეთილ საქმეს შვრება, მაგრამ არ ტოვებს ის თავისს ცოდვებს, არ შედის სინანულში, არ ევედრება ღმერთს ცოდვების მოტევენას და არ მარხულობს. კაცი, რომელთაც ხე შექონდა ეკკლესიაში, არიან ისინი, რომელნიც კეთილ მომქმედნი არიან, ამპარტავანი და ამპარტავნობა ხელს უშლის სასუფეველში შესვლას. ძმანო ქრისტიანენო! ჩვენ ყველას გვაძევს ტვირთი მძიმე ცოდვისა, ამ ცოდვის ტვირთს ნუ დაუმატებთ კიდევ ცოდვას, თორემ ვეღარ ავსწევთ მას, არამედ ცოდვით, სინანულით და მარხულობით შევიანათ ჩვენ მიერ ჩადენილი ცოდვანი და მაშინ ტვირთი ცოდვისა შეგვიმსუბუქდება, მოგვაკლდება ცოდვა, გაგვიადვილდება სულის განწმენდა ცოდვისაგან. ხოლო როცა კეთილ საქმეს ჩავდივართ, ვეცადოთ აღარ განვიმეოროთ ის ცოდვები, რომელნიც ჩავვიდენია და არ ვიამპარტავნოთ, არ ვიმედიდუროთ ჩვენი კეთილი საქმეებით, არამედ თავმდაბლობით განვაგრძოთ ლოცვა, სინანული და მარხვა და კეთილი საქმეები და მაშინ ჩვენ დავიმკვიდრებთ სასუფეველს. ლოცვა, სინანული და მარხულობა ჩვენ ყოველ დროს შეგვიძლია, მაგრამ ეხლა დგება საუკეთესო დრო ლოცვისა, სინანულისა და მარხულობისა. ვისარგებლოთ ამ დროით: ვიამარხულოთ, შევიდეთ სინანულში და ვევედროთ უფალს, რომ მან შეგვიმსუბუქოს ტვირთი მძიმე ცოდვათა ჩვენთა და გაგვხადოს სასუფეველის ღირსნი. ამინ.

მწირობები.

ჩვენ მივიღეთ გაზეთში დასაბეჭდათ შემდეგი წერილები:

I

მ. რ. წარსულს წელში უცაბედი შემთხვევით მე დამეწვა სახლ-კარი დაუკვლავური, რაც გამაჩნდა საქონლინათ, მ ვქეცი სამღვდელობისადმი შემწობის აღმოსაჩენად და ზოგეერთებმა მ ძღობისა დგვარად აღმომჩინეს ფუფით შემწობა. აქ, სხვათა შორის, მთელ ქუთაისს კათედრის კრებულისაგან მივიდე 34 მ. რომელიც გადმომეცა ქალაქის ბლადოჩინს მამა ნესტორ ყუბანიეიშვილისაგან. გულითად მადლობას ვსწირავ ქუთაისის კათედრის კრებულს ამ დახმარებისათვის

მთავარ დიაკონი სერაფიმ ფერაძე.

II

მ. რ. უმოჩინლესად გთხოვთ ნუა გვიბოძოთ, რომ თქვენი ქურნადის «მწყემსია»-ს სამვალეობთ მადლობა უძღვნა პატრიარქულ კავკასიაში მართლ-მადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლების ინსპექტორს და მ.სიონერს ბატონს ევტინი ბ. მამინაიშვილს, რომელმაც შემოსწირა რწმუნებულ ჩემდამო ზედმიწერილ გულიდის წმიდის მაცხოვრის ეკლესიას მედღევი საეკლესიო და სამღვდელო ნივთები: ერთი სახარება, დირებული 25 მანეთისა, სამოციქულო, დირებული 5 მ., სანაწილე ფრაქისა, დირებული 25 მ., ჯვარი ფრაქისა, დირებული 5 მ., ორი მანდალი 3 ტარა ტრაპეზზედ დასადგამი ფრაქისა, დირებული 2 მ., გარდამოხსნა, დირებული 25 მანეთისა, ტრაპეზზედ გადასათარებელი, დირებული 8 მანეთისა, ერთი წეება მღვდლის შესამოსელი, დირებული 40 მანეთისა და ერთი სამიროჩე, დირებული სამი მანეთისა, რომლისათვისაც, როგორ მე აგრეთვე ჩემი მრევლიც გულითად მადლობას უძღვნით ბ. ევტინის რომელმაც 138 მანეთს სადრალი ნივთები შემოსწირა ჩვენს ეკლესიას.

მღვდელი რომანოზ ფოფაძე.

მიიღება ხელის-მოწერა 1899 წლისათვის ორ კვირულ გამოცემათა ძარითულს

განცხადება

„მწუემს“-ზე

დ

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზე

ქურნალის ფასი:

12 თვით «მწუემსი» 3 მ. | 6 თვით «მწუემსი» 2 მ.
— ,, რუსული ,, 3 მ. — ,, რუსული ,, 2 მ.
— ,, ორივე გამოცემა » | — ,, ორივე გამოცემა »

ბაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ევირიალაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც. თბილისში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მღაზაში, ბ. შო ქუთუჯაშვილთან. ფოთში — დეკანოზ მ. გრიგოლ მაჭაროვთან; საჩხერეში — ყარაჩან ჩხიძესთან; სხადციხეში — დეკანოზ დ. ხახუთაძესთან; სხადსენაში — ბლაღოჩინ მანა არქიტარქ კალანდარიშვილთან.

სოფლის მასწავლებელთ და ღარიბთ გაზრდები დაეთმობათ მთელის წლით ორივე გამოცემსამ მას ეთად.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ევირიალაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ბარემე მცხარეზე ქურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: Вь Квирилы, вь редакцию газеты журнала „МЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

მომავალი წლის ხელის მომწერთათვის დანიშნულია საჩუქრად **სახსლის ღვთის-მყოფლის ფოტოგრაფიული ნახატი**.

და ჩვენი მოღვაწის ბატონის

აკაკის სურათი,

ბრესტოლის ქალღმერთზე დაბეჭდილი.

შემოადნინულ საჩუქრებს ხელის მომწერნი მიიღებენ ფულის შემოტანისათხავე,

თანხმად სანთლის გამგე კომიტეტის ქურნალის დადგენილობისა, დამტკიცებულის მის ყოვლად უსამღვდელოესობის იმერეთის ეპისკოპოსის ბესარიონისაგან ქუთაისის სანთლის საწყობში მჯდომი **ვალდებულია** საწყობში იყოს ზამთრობით დილის რვა საათიდან ნაშუადღევის მეორე საათის დაწყებამდის. მეორე საათზე სანთლის საწყობი დაკეტულია მესამე საათის დაწყებამდის. მესამე საათიდან მოკიდებული საწყობი ღია არის საღამოს რვა საათის დასრულებამდის. ზაფხულობით საწყობი ღია არის დილის შვიდი საათიდან საღამოს ცხრა საათის გათავებამდის და სასადილოთ ეძლევა თავისუფლება პირველი საათიდან მესამე საათამდის ნაშუადღევისა, ე. ი. ერთ საათს.

სანთელი ყველას შეუძლია იყიდოს მხოლოდ წონით არა ნაკლებ ერთი გირვანქის მეოთხედისა. საწყობში ღერობით სანთლის გაყიდვა სასტიკად აკრძალულია.

კომიტეტის თავმჯდომარე დეკ. დ. ლამბაშიძე
წევრი კომიტეტისა მღ. ფ. ფხაკაძე
და მღ. ს. ლეკვეიშვილი

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

სალითარატორო განყოფილება: იმერეთის ეპარქიის სამღვდელოების დეპუტატების კრება ქ. ქუთაისში 16, 17, და 18 მარტს. — მტრე შენიშვნა. — ორიოდ სიტყვა ყვავილის შესახებ. — საისტორიო და საბიბლიოგრაფიო წერილები. — ლოთობის უბედური შედეგები — ახალი ამბები და შენიშვნები.

სწავლა და მაცნეობა პრინციპალის სარწმუნოებასა და ამთილწმუნოებაზე: ოჯახის კერა. მამაკაცი და დედაკაცი: დედები. — სიტყვა, თქმული მღ. ნ. ყუბანეიშვილის მიერ 28 თებ. ქუთაისის საკათედრო ტაძარში.

შეწირულებანი. — განცხადება.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამბაშიძე.

Редакторъ-Издатель П. Д. Гамбашидзе.

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 29 апрѣля 1899 г. ♦ Цензоръ прот. Е. Е л и е в с .

Типог. редакция журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) въ г. Путаишь, въ д. бр. Ханановыхъ, на Нѣмецкой ул.